ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*] SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 30. aprīlī [1]

**Apvienotās lietas C-508/18 un C-82/19 PPU**

***Minister for Justice and Equality***
**pret**
**O.G.**
**un**
**P.I.**

(*Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) un *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – 6. panta 1. punkts – Eiropas apcietināšanas orderis – Jēdziens "tiesu iestāde" – Prokuratūra – Neatkarība no izpildvaras

1. Secinājumos lietā *Özçelik* [2] es norādīju, ka, "lai gan būtu vilinoši mēģināt šobrīd sniegt vispārēju atbildi uz jautājumu par dalībvalstu prokuroru tiesībām izsniegt [Eiropas apcietināšanas orderi], es nedomāju, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir tam piemērots gadījums", tādējādi minētajā lietā bija jānoskaidro, vai prokuratūra var izsniegt valsts apcietināšanas orderi (VAO) saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584/TI [3] 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

2. Tagad ir radusies šāda iespēja, izskatot divus lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, saistībā ar kuriem attiecīgajām Īrijas tiesām ir jānoskaidro, vai Vācijas Prokuratūru var kvalificēt kā "tiesu iestādi" Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē un vai tai kā tādai ir tiesības izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi (EAO).

## I. Atbilstošās tiesību normas

### *A. Savienības tiesības. Pamatlēmums 2002/584*

3. Pamatlēmuma 5., 6. un 10. apsvērums ir formulēti šādi:

"(5) Eiropas Savienībai nospraustais mērķis kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu liek atcelt izdošanu starp dalībvalstīm un to aizstāt ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm. [..]

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 Lieta *Özçelik* (C-453/16 PPU, EU:C:2016:783), 45. punkts.

3 Padomes pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums").

(6) Eiropas apcietināšanas orderis, kuru paredz šis pamatlēmums, ir pirmais konkrētais pasākums, ar kuru krimināltiesību jomā īsteno savstarpējas atzīšanas principu, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības "stūrakmeni".

[..]

(10) Eiropas apcietināšanas ordera mehānism[a] pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti LES 6. panta 1. punktā, ko konstatē Padome, ievērojot LES 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā."

4. Atbilstoši 1. pantam ("Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt"):

"1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šo pamatlēmumu.

3. Šis pamatlēmums groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību."

5. 6. pantā ("Kompetento tiesu iestāžu noteikšana") ir noteikts:

"1. Izsniegšanas tiesu iestāde ir izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

2. Izpildes tiesu iestāde ir izpildes dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

3. Katra dalībvalsts informē Padomes ģenerālsekretariātu par kompetento iestādi saskaņā ar tās tiesību aktiem."

### *B. Valsts tiesības. Gerichtsverfassungsgesetz* [4]

6. Saskaņā ar 146. pantu:

"Valsts prokuratūras amatpersonām ir jāpilda augstākstāvošo oficiālie norādījumi."

7. 147. pantā ir noteikts:

"Uzraudzības un vadības tiesības ir:

1. federālajam tieslietu ministram attiecībā uz federālo ģenerālprokuroru un federālajiem prokuroriem;

2. federālās zemes Tiesu administrācijai attiecībā uz visām prokuratūras amatpersonām attiecīgajā federālajā zemē;

3. Valsts prokuratūras augstākajai amatpersonai federālo zemju augstākajās tiesās un apgabaltiesās attiecībā uz visām prokuratūras amatpersonām attiecīgajā tiesas apgabalā.

4 Likums par tiesu iekārtu (turpmāk tekstā – "GVG").

[..]"

8. 150. pantā ir norādīts:

"Prokuratūra, pildot tās oficiālos uzdevumus, ir neatkarīga no tiesām."

9. 151. pantā ir noteikts:

"Prokurori nedrīkst pildīt tiesas funkcijas. Tiem arī nedrīkst piešķirt pilnvaras uzraudzīt tiesnešu darbību."

## II. Pamatlietu rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

### *A. Lieta C-508/18*

10. 2016. gada 13. maijā *Landgericht Lübeck* (Lībekas apgabaltiesa, Vācija) prokuratūra izsniedza EAO attiecībā uz O.G., kas ir Īrijā dzīvojošs Lietuvas pilsonis, lai veiktu kriminālvajāšanu par noziedzīgu nodarījumu – "slepkavību un smagiem miesas bojājumiem" –, kas iespējami tika veikts 1995. gadā.

11. Vēršoties *High Court* (Augstā tiesa, Īrija), O.G. iebilda pret viņa nodošanu, kā vienu no iemesliem norādot, ka Lībekas Prokuratūra nav "tiesu iestāde" Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē.

12. *High Court* (Augstā tiesa) ar 2017. gada 20. marta spriedumu noraidīja O.G. izvirzīto pamatu, apgalvojot, ka Vācijas tiesībās ir paredzēta prokuratūras neatkarība un izpildvara tās darbībā var iejaukties tikai īpašos apstākļos, kas šajā lietā nav pastāvējuši.

13. *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija), izskatījusi apelācijas sūdzību par pirmajā instancē pasludināto spriedumu, atstāja to spēkā un piemēroja tādus kritērijus kā "funkcionālā neatkarība" un "*de facto* neatkarīga darbība", kā to bija darījusi *Supreme Court of the United Kingdom* (Augstākā tiesa, Apvienotā Karaliste) lietā *Assange* pret *Swedish Prosecution Authority*[5].

14. Tā kā spriedums tika pārsūdzēts *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija), šī tiesa saskaņā ar LESD 267. pantu uzdod Tiesai šādus jautājumus:

"1) Vai prokurora neatkarība no izpildvaras ir jānosaka saskaņā ar viņa statusu attiecīgās valsts tiesību sistēmā? Ja ne, tad, pamatojoties uz kādiem kritērijiem, ir jānosaka neatkarība no izpildvaras?

2) Vai prokurors, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pakļauts iespējamai tiešai vai netiešai Tieslietu ministrijas vadībai vai tās norādījumiem, ir pietiekami neatkarīgs no izpildvaras, lai to varētu uzskatīt par tiesu iestādi Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē?

3) Ja tā ir, vai prokuroram ir arī jābūt funkcionāli neatkarīgam no izpildvaras, un kādi ir kritēriji, pēc kuriem jānosaka funkcionālā neatkarība?

4) Vai prokurors, kurš ir neatkarīgs no izpildvaras un kura pienākumos ietilpst vienīgi uzsākt un veikt izmeklēšanas un nodrošināt, ka šādas izmeklēšanas tiek veiktas objektīvi un tiesiski, uzrādīt apsūdzību, izpildīt tiesas lēmumus un veikt kriminālvajāšanu saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem un kurš neizsniedz valsts apcietināšanas orderus un nedrīkst pildīt tiesas funkcijas, ir "tiesu iestāde" atbilstoši Pamatlēmuma 6. panta 1. punktam?

5 Spriedums, 2012. gada 13. maijs, [2012] UKSC 22.

5) Vai Lībekas Prokuratūra ir tiesu iestāde [..] Pamatlēmuma [..] 6. panta 1. punkta izpratnē?"

### *B. Lieta C-82/19 PPU*

15. 2018. gada 15. martā Cvikavas [*Zwickau*] Prokuratūra (Vācija) izsniedza EAO attiecībā uz P.I., lai uzsāktu pret viņu kriminālvajāšanu par iespējamu kopumā septiņu noziedzīgu nodarījumu – zādzību – izdarīšanu, par kuriem maksimālais sods var būt 10 gadi.

16. 2018. gada 12. septembrī *High Court* (Augstākā tiesa) izpildīja EAO, līdz ar to P.I. 2018. gada 15. oktobrī tika apcietināts un no tā laika atrodas apcietinājumā.

17. P.I. iebilst pret nodošanu, apgalvojot, ka Cvikavas Prokuratūra nav "tiesu iestāde" Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē.

18. Šajos apstākļos *High Court* (Augstā tiesa) ir uzdevusi Tiesai piecus jautājumus, kas ir identiski *Supreme Court* (Augstākā tiesa) uzdotajiem jautājumiem lietā C-508/18, ar vienīgo atšķirību, ka piektais jautājums attiecas uz Cvikavas Prokuratūru.

## III. Tiesvedība Tiesā

19. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā attiecīgi ir reģistrēti 2018. gada 6. augustā un 2019. gada 5. februārī. Tie tika izskatīti prioritārā kārtībā (C-508/18) vai steidzamības tiesvedībā (C-82/19 PPU).

20. Rakstveida apsvērumus iesniedza O.G., P.I., *Minister for Justice and Equality* (tieslietu un līdztiesības ministrs, Īrija), Vācijas, Austrijas, Francijas, Ungārijas, Lietuvas, Nīderlandes un Polijas valdības, kā arī Komisija. Tiesas sēdē, kas notika 2019. gada 26. martā kopā ar tiesas sēdi lietā C-509/18, *Minister for Justice and Equality*/P.F., piedalījās ne tikai lietas dalībnieki, kas bija iesnieguši rakstveida apsvērumus – izņemot Ungārijas un Polijas valdības –, bet arī Dānijas un Itālijas valdības.

## IV. Vērtējums

### *A. Ievada apsvērumi*

21. Pirmie četri jautājumi, kurus *Supreme Court* (Augstākā tiesa) un *High Court* (Augstā tiesa) ir formulējušas identiski, ir apkopoti abās tiesvedībās uzdotajā piektajā jautājumā, proti, vai Lībekas un Cvikavas prokuratūras var kvalificēt kā "tiesu iestādes Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē".

22. Abas iesniedzējtiesas uzskata, ka galvenais kritērijs, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir prokuratūras neatkarība no izpildvaras. Tāpēc tās vēlas noskaidrot, kādi faktori var ietekmēt šīs neatkarības vērtējumu, un min šādus faktorus:

– tās statuss valsts tiesībās (pirmais jautājums);

– pakļautība iespējamiem Tieslietu ministrijas norādījumiem (otrais jautājums) un

– prokuratūras "funkcionālās neatkarības" līmenis no Tieslietu ministrijas (trešais jautājums).

23. Gadījumā, ja Vācijas Prokuratūra būtu neatkarīga no izpildvaras, iesniedzējtiesas arī vēlas noskaidrot, vai tā, būdama iestāde, kas veic izmeklēšanas, kriminālvajāšanu un izpilda tiesu nolēmumus, bet neizsniedz valsts apcietināšanas orderus, nedz arī pilda tiesas funkcijas, ir "tiesu iestāde" Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē (ceturtais jautājums).

24. Tādējādi neatkarība tiesiskā valstī ir tiesu iestādei raksturīga institucionāla *iezīme* [6]. Runa ir par tiesu iestādēm piešķirto (un pieprasīto) statusu, lai atbilstīgi varētu pildīt specifisku funkciju, kuru valsts uztic tām ekskluzīvā kārtā, ievērojot varas dalīšanas principu. Tas ir instrumentāls statuss, kas raksturo attiecīgo funkciju, bet tam ir būtiska nozīme, lai pastāvētu īsteni tiesiska valsts.

25. Lai prokuratūru kvalificētu kā tiesas iestādi Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē, vispirms būtu jāizvērtē, vai tā pilda funkciju, kas būtībā ir pielīdzināma tiesu iestādei piešķirtajai funkcijai. Ja tas tā ir, būs jāpārbauda, vai tā var pildīt to neatkarīgi [7].

26. Tiesas nolēmumos par šo jautājumu var konstatēt dažas neprecizitātes (dažkārt tikai terminoloģijas lietošanas jomā), kas vismaz daļēji ir izraisījušas iesniedzējtiesu šaubas. Es uzskatu, ka šīs šaubas var kliedēt, ja vispirms, kā es to ierosinu, tiks aplūkots tiesu funkcijas tipiskais saturs.

27. Pētot jēdzienu "tiesu iestāde" Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē, Tiesa ir uzsvērusi, ka tas "prasa autonomu un vienveidīgu interpretāciju visā Savienībā" [8], un tā "nozīme un tvērums nevar tikt atstāti katras dalībvalsts vērtējumam" [9].

28. Precizējot šo autonomo jēdzienu, Tiesa ir norādījusi, ka šajā tiesību normā ietvertais formulējums "tiesu iestāde" "nav ierobežots ar to, ka ar to tiktu apzīmēti vienīgi dalībvalsts tiesneši vai tiesas, bet gan ļauj – plašākā nozīmē – nosegt iestādes, kas attiecīgajā tiesību sistēmā piedalās tiesas spriešanas sistēmā" [10].

29. Tomēr iespēja *paplašināt* šī jēdziena saturu nesniedzas tiktāl, lai tajā ietvertu policijas dienestus [11] vai izpildvaras iestādi [12].

30. Izklāstot iemeslus, kas neļauj uzskatīt policiju vai izpildvaras iestādi par "tiesu iestādi", Tiesa minēja divas iezīmes, kurām ir jāpiemīt iestādei, lai to varētu uzskatīt par "tiesu iestādi" [13]:

– pirmkārt, tām ir jābūt iestādēm, kas "piedalās tiesas spriešanā", un tas nozīmē, ka atbilstoši varas dalīšanas principam ir jāizslēdz minētās valdības vai policijas iestādes [14];

– otrkārt, tām ir jāspēj nodrošināt, ka "lēmumiem attiecībā uz [EAO] ir visas šāda veida lēmumiem piemītošās garantijas, tostarp garantijas, kuras izriet no [..] pamattiesībām", nodrošinot, ka "nodošanas procedūrai starp dalībvalstīm jātiek veiktai tiesas uzraudzībā" [15].

6 Skat., piemēram, D. Simon, *Die Unabhängigkeit des Richters*, WBG, Darmštate, 1975.

7 Būt neatkarīgai nenozīmē tikai rīkoties objektīvi vai nepatvaļīgi. Citām tādām valsts iestādēm kā valsts pārvalde arī ir jāievēro objektivitātes un neitralitātes principi, bet tās nevar raksturot kā neatkarīgas iestādes. Neatkarības iezīme ir īpaša institucionāla garantija, kas ļauj tiesu varai rīkoties, pakļaujoties vienīgi likumam. Tiesu neatkarība nav pielīdzināma citu iestāžu neatkarībai, kurām sava rīcība ir jāpieskaņo likumam, ievērojot likumīgas valdības politisko virzienu, kas ir raksturīgi demokrātiskas valsts darbībai.

8 Spriedums, 2016. gada 10. novembris, *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, turpmāk tekstā – "spriedums *Poltorak*"), 32. punkts.

9 Spriedums *Poltorak*, 31. punkts. Tas ir minētā sprieduma 24.–30. punktā norādīto iemeslu dēļ.

10 Spriedums *Poltorak*, 33. punkts, un spriedums, 2016. gada 10. novembris, *Kovalkovas* (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, turpmāk tekstā – "spriedums *Kovalkovas*"), 34. punkts.

11 Spriedums *Poltorak*, 34. punkts.

12 Spriedums *Kovalkovas*, 35. punkts.

13 Šajā nolūkā tā aplūko kontekstu, kurā iekļauts Pamatlēmuma 6. panta 1. punkts, un šī lēmuma mērķus. Tās ir divas interpretācijas pamatnostādnes, kuras parasti kopā ar gramatisko aspektu tiek ņemtas vērā, interpretējot Savienības tiesības. Skat. it īpaši spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger* (C-414/16, EU:C:2018:257), 45. punkts.

14 Spriedums *Poltorak*, 35. punkts, un spriedums *Kovalkovas*, 36. punkts.

15 Spriedums *Kovalkovas*, 37. punkts.

31. Pēdējam minētajam ir izšķiroša nozīme, lai "sniegtu garantiju izpildes tiesu iestādei, ka pār [EAO] izsniegšanu ir bijusi [..] tiesas kontrole"[16]. Tādējādi tiek ievērota premisa, uz kuru ir balstīts Pamatlēmuma 1. panta 2. punktā noteiktais savstarpējas atzīšanas princips[17].

32. Manuprāt, pietiek ar pirmo no šīm prasībām, proti, *piedalīties* tiesas spriešanā, lai par "tiesu iestādēm" neuzskatītu iestādes, par kuru saistību ar izpildvaru ir labi zināms (proti, jau minētā policija vai valdības departaments). Tomēr papildus tās izmantošanai, nosakot jēdziena ārējo perimetru (lai definētu to, ko tas neietver), tās noderīgums, izstrādājot jēdzienu no pozitīvā skatupunkta (lai definētu to, ko tas ietver), ir saistīts ar otro prasību – pienācīgi garantēt pamattiesības, kuras tiek skartas EAO izsniegšanas un izpildes procedūrā.

### *B. Dalība tiesvedības īstenošanā*

33. Jēdziena "īstenot tiesvedību" parastā nozīme ir "spriest tiesu", proti, tiesāt (*ius dicere*), un tas tiesiskā valstī ir rezervēts tikai tiesnešiem un tiesām, kas veido valsts tiesu varu[18].

34. Krimināltiesību jomā tiesvedības īstenošana, ko veic tiesneši un tiesas, tomēr var būt atkarīga no citu subjektu un iestāžu iesaistīšanās. Tādējādi, piemēram, privātpersona, kas iesniedz sūdzību, vai policijas iestāde, kas veic izmeklēšanu (vai *a fortiori* izpilda tiesas rīkojumu par nogādāšanu tiesā vai jebkādu citu tiesas rīkojumu), ne*piedalās* tiesvedībā, bet *sadarbojas* tās īstenošanā.

35. Prokuratūras funkcija kvalitatīvi atšķiras no šo citu subjektu funkcijas, jo tai ir publiskas varas prerogatīvas, un šajā ziņā tai ar likumu ir piešķirtas pilnvaras ar atsevišķiem ierobežojumiem ietekmēt pilsoņu tiesisko statusu, aizskarot viņu tiesības un brīvības, vai, gluži pretēji, veicinot to izmantošanu.

36. Kā esmu norādījis secinājumos lietā *Özçelik*[19], prokuratūras īpašā iezīme ir "tās spēja – ja šādi ir noteikts katras dalībvalsts konstitucionālajās un likumu normās – piedalīties tiesvedībā kā valsts instrumentam, kas ierosina kriminālvajāšanu un kas tā ietvaros var arī pieņemt, vismaz provizoriski un uz ierobežotu laiku, rīkojumus par aizturēšanu vai apcietināšanu vai līdzvērtīgus nolēmumus, pirms aizturētās personas tiek nodotas tiesnesim, kuram jālemj par to atbrīvošanu vai paturēšanu ieslodzījumā".

37. Šīs prokuratūras dalības tiesas veidi spriešanā ir dažādi, un risinājumus, kas rasti noteiktās jomās, nevajadzētu mehāniski vai automātiski attiecināt uz citām jomām, kurām ir cita būtība.

16 Spriedums *Poltorak*, 45. punkts.

17 Spriedums *Kovalkovas*, 43. punkts.

18 To rakstveida apsvērumu lietā C-508/18 28. punktā ir uzsvērusi Komisija. To pašu norāda Francijas valdība savu rakstveida apsvērumu, kurus tā iesniedza šajā lietā, 25. punktā, un Ungārijas valdība arī tieši uzsver prokuratūras lomu tiesu sistēmā (Ungārijas valdības rakstveida apsvērumu 26. punkts).

19 C-453/16 PPU, EU:C:2016:783, 52. punkts.

38. Tādējādi, piemēram, Direktīvas 2014/41/ES [20] 2. pantā prokuratūra ir iekļauta kā viena no iestādēm, kas var izdot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu [21]. Direktīvas (ES) 2016/800 [22] 47. apsvērumā prokuratūra ir kvalificēta kā "tiesu iestāde", bet tikai ar mērķi uzsvērt, ka faktiskajai tiesu iestādei ir jāveic bērnu aizturēšanas periodiska pārskatīšana [23].

39. Šīs atsauces ir rūpīgi jāizvērtē. Kā esmu norādījis secinājumos lietā *Özçelik* [24], "nevar pielīdzināt prokuratūras iesaistīšanos vienā jomā (kas attiecas uz brīvību, kuru ietekmē personu apcietināšana) un citā jomā (pierādījumu savākšana). Ar to es vēlos teikt, ka prokuratūras atzīšana par tiesu iestādi Direktīvā 2014/41/ES saistībā ar izmeklēšanas rīkojumiem katrā ziņā nenozīmē, ka tā ir jāattiecina arī uz Pamatlēmumu attiecībā uz EAO".

40. Šajos apstākļos tika paskaidrots, ka "šis normatīvais fakts ir būtisks arguments par labu uzskatam par jēdziena "tiesu iestāde" plašu interpretāciju attiecībā uz LESD 82. pantā minētajiem noteikumiem par sadarbību krimināllietās (tostarp attiecībā uz EAO), kas ļauj par šādu iestādi uzskatīt arī prokuratūru" [25].

41. Tādējādi prokuratūra var kvalificēti iesaistīties kriminālprocesā, nododot tiesneša rīcībā personas, ievērojot nosacījumus, kurus es minēšu turpinājumā, vai arī sniedzot pēdējam minētajam pierādījumus, kas var kļūt par notiesāšanas pamatu. Pirmajā gadījumā tā izmanto savas publiskās varas prerogatīvas, lai noteiktu īslaicīgus un brīvību ierobežojošus pagaidu pasākumus.

42. Tas tiek veikts, ievērojot tiesiskuma principu un it īpaši nodrošinot [26] individuālo tiesību ievērošanu, kas ir pienācīgi jāizsver, nosakot pasākumus, kuri ierobežo minēto tiesību īstenošanu.

43. Šajā ziņā īpaši svarīgi ir noskaidrot, vai prokuratūras *tiesas* būtība, kas nav apstrīdama pierādījumu iegūšanas jomā (vai citās sadarbības krimināllietās jomās), ir neapstrīdama arī saistībā ar EAO izsniegšanu, proti, saistībā ar Pamatlēmuma 6. panta 1. punktu.

44. Atbilde, manuprāt, ir noraidoša.

45. Tiesa 2016. gada 10. novembra spriedumā *Özçelik* [27] ir atzinusi, ka prokuratūras izsniegts EAO ir "tiesas nolēmums" Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē, ja šo nolēmumu ir pieņēmusi iestāde, kas uzskatāma par "tiesu iestādi" [28].

20 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās (OV 2014, L 130, 1. lpp.). Uz to savos apsvērumos lietā C-508/18 atsaucas Austrijas un Polijas valdības (attiecīgi 35. un 17. punkts).

21 Direktīvas 2014/41 1. pantā Eiropas izmeklēšanas rīkojums krimināllietās ir definēts kā "tiesas lēmums, ko izdevusi vai apstiprinājusi kādas dalībvalsts ("izdevējvalsts") tiesu iestāde, lai panāktu, ka kādā citā dalībvalstī ("izpildvalsts") veic vienu vai vairākus konkrētus izmeklēšanas pasākumus, lai iegūtu pierādījumus saskaņā ar šo direktīvu". Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta c) punkta i) apakšpunktu "šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas: [..] "izdevējiestāde" ir [..] tiesnesis, tiesa, izmeklēšanas tiesnesis vai *prokurors, kuru kompetencē ir attiecīgā lieta* [..]". Mans izcēlums.

22 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2016. gada 11. maijs) par procesuālajām garantijām bērniem, kuri ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā (OV 2016, L 132, 1. lpp.).

23 Šajā apsvērumā ir noteikts, ka "bērnu aizturēšana būtu periodiski jāpārskata tiesai, kas var būt arī tiesnesis vienpersoniski. Vajadzētu būt iespējai, ka šo periodisko pārskatīšanu veic tiesa *ex officio*, vai, pamatojoties uz pieprasījumu, ko iesniedzis bērns, bērna advokāts vai *tāda tiesu sistēmai piederīga iestāde, kas nav tiesa, jo īpaši prokurors*". Mans izcēlums.

24 C-453/16 PPU, EU:C:2016:783, 51. punkts.

25 Turpat, 51. punkts.

26 Piemēram, Ungārijas valdības apsvērumi (26. punkts).

27 Lieta C-453/16 PPU (EU:C:2016:860) (turpmāk tekstā – "spriedums *Özçelik*").

28 Tiesa uzskatīja, ka "pastāv cieša saikne starp tiesas nolēmuma raksturu un to pieņēmušās tiesu iestādes statusu", kā esmu to norādījis secinājumos lietā *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:782), 34. punktā.

46. Turklāt ir skaidrs, ka šis apgalvojums ir balstīts uz nepieciešamību nodrošināt saskaņotību starp šo tiesību normu un Pamatlēmuma 6. panta 1. punktu. Attiecībā uz šo pēdējo minēto Tiesa, atsaucoties uz spriedumu *Poltorak*, atgādināja, ka "jēdziens "tiesu iestāde" [..] ir jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz iestādēm, kuras piedalās kriminālās tiesvedības īstenošanā dalībvalstīs, izslēdzot policijas dienestus" [29].

47. Tādējādi spriedumā *Poltorak* faktiski tika negatīvi definēts jēdziens "tiesu iestāde" [30] Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē, lai to piemērotu šī paša Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretācijai.

48. Savukārt es uzskatu, ka, lai noteiktu šī jēdziena pozitīvo saturu, spriedumā *Özçelik* nevarēja balstīties uz spriedumu *Poltorak*. Šajā ziņā spriedumā *Özçelik* tika izdarīts secinājums, ka, tā kā "prokuratūra ir iestāde, kura piedalās kriminālās tiesvedības īstenošanā dalībvalstī [..], šādas iestādes lēmums ir jāuzskata par "tiesas nolēmumu" Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē" [31].

49. Tomēr, izņemot policijas dienestu izslēgšanu [32], manuprāt, tas, kas attiecas uz Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ne obligāti ir attiecināms uz šī paša Pamatlēmuma 6. panta 1. punktu [33].

50. Vēlos norādīt, ka grūtības nerodas saistībā ar to, ka prokuratūru, ciktāl tā piedalās tiesas spriešanā, var kvalificēt kā iestādi, kas pieņem "tiesas nolēmumu", kuram piemīt VAO iezīmes Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē, bet tas tā nav Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta gadījumā. Gluži pretēji, tam tā nevajadzētu jābūt.

51. Citiem vārdiem sakot, kā esmu apgalvojis secinājumos lietā *Özçelik*, prokuratūra, manuprāt, var izsniegt VAO, bet vienlaikus es uzskatu, ka tā nevar izsniegt EAO. Lai arī sākotnēji šī nostāja var šķist atšķirīga no toreiz paustās [34], mēģināšu paskaidrot, kāpēc tas tā nav.

### *C. Tiesu loma Pamatlēmuma procedūrā*

52. Lietā *Özçelik* bija jānoskaidro, vai Ungārijas Prokuratūras nolēmumu, ar ko tika apstiprināts policijas izsniegts apcietināšanas orderis, varēja uzskatīt par "tiesas nolēmumu" Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

53. Šajā ziņā Tiesa jautājumu atrisināja, sniedzot apstiprinošu atbildi, jo šīs lietas apstākļos "tas, ka prokuratūra apstiprina valsts apcietināšanas orderi, izpildes tiesu iestādei sniedz garantiju, ka [EAO] ir balstīts uz lēmumu, pār kuru ir bijusi tiesas kontrole" [35].

29 Spriedums *Özçelik*, 32. punkts.

30 Spriedums *Poltorak*, 38. punkts.

31 Spriedums *Özçelik*, 34. punkts.

32 Un "tādu dalībvalsts izpildvaras iestādi kā ministrija", kā tas ir apgalvots spriedumā *Kovalkovas*, 35. punktā.

33 Tomēr, tā uzskata Vācijas valdība, kas savos rakstveida apsvērumos lietā C-508/18, 76. punktā norāda, ka spriedumā *Özçelik* esot netieši nospriests, ka prokuratūra ir tiesu iestāde (visa) Pamatlēmuma izpratnē. Arī Nīderlandes valdība savu rakstveida apsvērumu 14. punktā lietā C-508/18 apgalvo to pašu. Šo iespēju asi kritizē M. Rodríguez-Piñero un Bravo-Ferrer: "Resolución judicial y autoridad judicial en la orden de detención europea", *Diario La Ley*, Nr. 8876, 2016.

34 Daži šīs prejudiciālā nolēmuma tiesvedības dalībnieki ir snieguši tādu interpretāciju maniem secinājumiem lietā *Özçelik*, kas neatbilst to patiesajam saturam.

35 Spriedums *Özçelik*, 36. punkts.

54. Manuprāt, veicot "tiesas kontroli" attiecībā uz policijas izsniegto apcietināšanas orderi, prokuratūra var tikai noskaidrot, vai ir izpildīti likumā paredzētie nosacījumi, lai bez īpaša tiesas rīkojuma persona tiktu apcietināta. Parasti visās dalībvalstīs aizturēšanu vai apcietināšanu, ko ir noteikusi prokuratūra, var veikt tikai uz ierobežotu laiku, kuram beidzoties, apcietinātais tiek atbrīvots vai nogādāts tiesā [36]. Citiem vārdiem sakot, prokuratūra, manuprāt, nevarēja apstiprināt policijas veiktu aizturēšanu, kuras nosacījumi un sekas pārsniedza tos, kas bija paredzēti attiecībā uz aizturēšanu, kuru tā pati var noteikt.

55. Pildot tiesiskuma un arī individuālo tiesību garanta funkciju, prokuratūra tādējādi var nodrošināt, ka krimināl vajāšanas veikšanai pieprasītajai personai "procedūras pirmajā stadijā jau ir bijušas procesuālās garantijas un pamattiesības, kuru aizsardzība izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestādei ir jānodrošina atbilstoši valsts tiesībām, tostarp, lai izsniegtu valsts apcietināšanas orderi" [37].

56. Tādējādi šai pirmajai vai sākotnējai garantijai ir jāpievieno otrā garantija, kas ir EAO izsniegšana. Saskaņā ar spriedumu *Bob-Dogi* "pirmajā līmenī – valsts tiesu nolēmuma, tāda kā [VAO], pieņemšanas brīdī – paredzētajai aizsardzībai tiek pievienota aizsardzība, kas jānodrošina otrajā līmenī – izsniedzot [EAO], un tas attiecīgā gadījumā var notikt ļoti drīz pēc minētā valsts tiesas nolēmuma pieņemšanas" [38].

57. Tomēr saistībā ar aizsardzību, kas ir jāpiešķir šajā otrajā līmenī, izsniedzot EAO, ir jāizvērtē būtisks faktors, kas netiek izskatīts procedūras pirmajā līmenī – ilgstošākas brīvības atņemšanas iespēja izpildes dalībvalstī. Tas ir tik būtisks apstāklis, kura dēļ, manuprāt, EAO izsniegšanu ieteicams rezervēt tiesnešiem un tiesām, izslēdzot prokuratūru, kā es to izklāstīšu turpinājumā.

58. Saskaņā ar Pamatlēmumu persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts EAO, izpildes dalībvalstī var tikt apcietināta uz laikposmu, kas konkrētos apstākļos var ilgt 120 dienas [39].

59. Tādējādi šis laikposms būtiski pārsniedz prokuratūras noteikto aizturēšanas termiņu, kas savukārt vienmēr tiek noteikts atbilstoši gandrīz tūlītējam tiesneša vai tiesas lēmumam.

60. Atkārtoju – man nešķiet, ka tas ir nebūtisks jautājums. *Minister for Justice and Equality* (tieslietu un līdztiesības ministrs) apgalvoja [40], ka, nemazinot nevienas EAO izsniedzējas iestādes neatkarības svarīgo nozīmi, tās prasībām šajā gadījumā ir jābūt mazāk stingrām nekā tad, ja tiktu pieņemts nolēmums par pieprasītās personas vainu vai nevainīgumu.

61. Es nepiekrītu šim viedoklim. Uzskatu, ka iespēja atņemt brīvību uz tik ilgu laiku, kāds var būt nepieciešams EAO izpildei, ir pietiekams iemesls, lai pieprasītu, ka tā izsniedzējam ir jābūt tik lielai neatkarībai, kāda ir garantēta tikai tiesu iestādēm *stricto sensu*.

62. VAO gadījumā brīvības atņemšana, ko sākotnēji nosaka prokuratūra, ir jākontrolē un jāpārskata tiesnesim vai tiesai īsā laika posmā. Turklāt pēdējie minētie tieši un nekavējoties izvērtē faktus un apstākļus, kas pamato lēmumu par brīvības atņemšanu apcietinājumā esošai personai.

36 Šie nosacījumi, uz kuriem esmu norādījis secinājumos lietā *Özçelik* (C-453/16 PPU, EU:C:2016:783), 56. punktā, būtībā būtu attiecināmi uz visām dalībvalstīm.

37 Spriedums, 2016. gada 1. jūnijs, *Bob-Dogi* (C-241/15, EU:C:2016:385), 55. punkts.

38 Turpat, 56. punkts.

39 Ja pieprasītā persona nepiekrīt tās nodošanai, tai var tikt atņemta brīvība uz laiku līdz 60 dienām pēc tās apcietināšanas (Pamatlēmuma 17. panta 3. punkts), šo termiņu var pagarināt par 30 dienām (Pamatlēmuma 17. panta 4. punkts). Šim laikposmam ir jāpieskaita 10 dienu termiņš, kurā tiek pieņemts galīgs nolēmums par EAO izpildi (Pamatlēmuma 23. panta 2. punkts), kas var tikt pagarināts līdz pat 20 dienām (Pamatlēmuma 23. panta 3. un 4. punkts).

40 Savos rakstveida apsvērumos lietā C-508/18, 30. punktā. Citi lietas dalībnieki tiesas sēdē aizstāvēja šo pašu nostāju.

63. Savukārt izpildes dalībvalsts tiesu iestādei, saņemot EAO, principā ir jāizvērtē pieprasītās personas personiskā situācija ar mērķi nodrošināt nodošanu. Lai arī lēmums par provizorisku atbrīvošanu ir jāpieņem saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām [41], runājot par iemesliem, kuri ir norādīti, lai pamatotu VAO, izpildes tiesu iestāde var uzticēties tikai kritērijam, kuru ir izmantojis tas, kurš, izsniedzot un apstiprinot VAO, nolēma izsniegt EAO [42].

64. Lai EAO sniegtu izpildes tiesu iestādei atbilstošas garantijas, tiek prasīts, lai izsniedzējs var pierādīt, ka VAO, kas veido tā pamatu, ir ticis izsniegts pilnīgi likumīgi, it īpaši to, ka tas ir izsniegts, pienācīgi ievērojot procesuālās garantijas un pamattiesības. To var izdarīt tikai tiesneši.

65. Lai arī pirmajā aizsardzības līmenī – izsniedzot VAO – prokuratūra var sniegt garantijas šajā jomā, tomēr tās ir tikai provizoriskas garantijas līdz brīdim, kad tās lēmumu ir apstiprinājis tiesnesis vai tiesa, kas ir vienīgā iestāde, kura spēj nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas paredzēta Hartas 47. pantā.

66. Efektīva tiesību aizsardzība tiesā būtībā ir tiesas nodrošināta aizsardzība. Proti, iestāde, kas neatsaucami piemēro tiesības konkrētajā lietā, garantē, ka normatīvā un lēmumu pieņemšanas procedūra, kas izraisa tiesību sistēmā paredzētā tiesiskā regulējuma piemērošanu (*ius dicere*), ir tikusi īstenota šajā tiesiskajā regulējumā noteiktajā kārtībā.

67. Tiesiskā valstī šī funkcija ir uzticēta tiesnešiem un tiesām, nevis citām iestādēm, tostarp tām, kas piedalās tiesas spriešanā, piemēram, prokuratūrai. Pēdējās minētās iestādes nav pakļautas vienīgi likumam kā tiesnesis, un tās nav tikpat neatkarīgas kā tiesas [43], turklāt tām ir saistošs tiesu galīgais nolēmums [44].

68. Lai arī VAO izpilda tajā pašā dalībvalstī, prokuratūras darbību *ex post* var pārskatīt tiesnesis vai tiesa, kurā ierodas apcietinātais, ja vien viņš nav ticis atbrīvots agrāk. Ja VAO nav iespējams izpildīt, jo kriminālvajāšanai nodotā persona atrodas citā dalībvalstī un ir jāizsniedz EAO, tiesas kontrole attiecībā uz VAO tiesiskumu tiks veikta pirms EAO izsniegšanas. Abos gadījumos Hartas 47. pantā nostiprinātā taisnīgas tiesas garantija tiek nodrošināta pilnībā.

69. Savukārt, ja prokuratūra varētu izsniegt EAO, Pamatlēmuma aizsardzības procedūra otrajā līmenī tiktu īstenota steidzamības kārtībā un provizoriski, kas ir raksturīgi prokuratūras nodrošinātajām garantijām.

70. Turklāt, iespējams, tāda lēmuma kā EAO dēļ pieprasītajai personai izpildes dalībvalstī būtu jāpavada būtisks laiks apcietinājumā, ja izsniedzējā valstī to pieņemtu kāds, kurš var noteikt šo apcietinājumu tikai uz īsu laiku un kura lēmums ir tieši pakļauts tiesas kontrolei.

71. Papildus iepriekš minētajam jāpiebilst, ka tikai tiesnesis vai tiesa var atbilstīgi izvērtēt samērīgumu, izsniedzot EAO [45].

41 Pamatlēmuma 12. pants. Saskaņā ar Tiesas 2019. gada 12. februāra sprieduma TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108) 46. punktu, "lai gan Pamatlēmuma [..] 12. pantā ar zināmiem nosacījumiem ir pieļauta iespēja provizoriski atbrīvot personu, kas aizturēta, pamatojoties uz [EAO], tomēr nedz šajā, nedz kādā citā šī pamatlēmuma normā nav paredzēts, ka pēc tā 17. pantā paredzēto termiņu beigām izpildes tiesu iestādei būtu pienākums īstenot šādu atbrīvošanu vai *a fortiori* vienkāršu šīs personas atbrīvošanu", jo citā gadījumā "varētu ierobežot ar šo pamatlēmumu ieviestās nodošanas sistēmas efektivitāti un tādējādi radīt šķērsli tajā izvirzīto mērķu sasniegšanai" (turpat, 47. punkts).

42 Šeit runa ir par *uzticību* (Pamatlēmuma 10. apsvērums), kas ir *savstarpējas atzīšanas* principa pamatā un ir tiesu iestāžu sadarbības "stūrakmens" (Pamatlēmuma 11. apsvērums).

43 Tās nav tik neatkarīgas tādā nozīmē, kādā var būt tikai tiesu vara. To esmu izklāstījis secinājumos lietā C-509/18, kurus arī esmu sniedzis šajā pašā dienā. Šajā ziņā skat. šo secinājumu 73. un nākamos punktus.

44 Piemēram, I. de Otto, *Estudios sobre el Poder Judicial*, Obras completas, Madride: Universidad de Oviedo y CEPC, 2010, un J. L. Requejo Pagés, *Jurisdicción e independencia judicial*, Madride: CEPC, 1989.

45 Tāpat kā secinājumos lietā *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:782), 21. zemsvītras piezīmē, par samērīgumu saistībā ar EAO es atsaucos uz ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumiem lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:2016:140), 137. un nākamie punkti, it īpaši attiecībā uz izsniedzēju tiesu iestādi, 145.–155. punkts.

72. Neapšaubāmi, ka, ņemot vērā debates tiesas sēdē, pastāv iespēja to, ka EAO izsniedz prokuratūra, apstrīdēt izsniegšanas valstī. Tomēr šī iespēja, manuprāt, izraisītu nevēlamas sekas.

73. Pirmkārt, grūtību dēļ, kuras pieprasītajai personai rodas saistībā ar tiesību uz aizstāvību īstenošanu. Pirmām kārtām, ļoti iespējams, ka savas prombūtnes dēļ par EAO izsniegšanu tā uzzina tikai tad, kad tiek apcietināta izpildes dalībvalstī. Otrām kārtām, tai būs jāīsteno savas tiesības uz aizstāvību bez tūlītējas garantijas.

74. Otrkārt, šī pārskatīšanas iespēja nozīmētu nodošanas procedūras papildu pagarinājumu, tādējādi ietekmējot pieprasītās personas brīvību, ja EAO tiktu izsniegts un tiktu nolemts to izpildīt, piesardzības apsvērumu dēļ izdodot apcietināšanas orderi.

75. Visas šīs grūtības var novērst iespējami efektīvi, ja izsniegšanas dalībvalsts tiesām tiek rezervētas ne tikai tiesības pārskatīt prokuratūras izsniegto EAO, bet arī tieši tiek piešķirta kompetence to izsniegt, kā tas ir noteikts Pamatlēmumā.

76. Iesniedzējtiesas balstās uz pieņēmumu, ka Vācijas Prokuratūra nevar izsniegt VAO [46]. Vācijas valdība to nepārprotami apstiprināja tiesas sēdē, uzsverot, ka brīvības atņemšana ir tiesu kompetencē. Tādējādi, ja prokuratūra Vācijā nevar izsniegt VAO, ne arī veikt tiesas funkcijas, es nesaprotu, kā tā varētu pieņemt nolēmumu, kura dēļ izpildes dalībvalstī pieprasītajai personai var tikt atņemta brīvība uz ievērojamu laiku, kā tas ir EAO gadījumā. Būtu paradoksāli, ja tai nebūtu tiesību darīt mazāk (izsniegt VAO uz īsu laikposmu), bet tā tomēr varētu darīt vairāk (izsniegt EAO, kas var izraisīt daudz ilgāku apcietināšanas termiņu).

77. Ja, gluži pretēji, kā tas notiek citās dalībvalstīs, Vācijas Prokuratūrai būtu atļauts pieņemt lēmumu par personas apcietināšanu tikai ārkārtas apstākļos un ar zināmiem ierobežojumiem un tā tiktu atbrīvota no šiem ierobežojumiem, lai izsniegtu EAO, tas nozīmētu, ka prokuratūra izpildes dalībvalstī varētu veikt vairāk, nekā tai ir atļauts izsniegšanas dalībvalstī.

78. Visbeidzot un citā ziņā – kā man bija iespēja norādīt jau secinājumos lietā *Özçelik* [47] un kā esmu atgādinājis secinājumos lietā C-509/18 [48] – no Pamatlēmuma 6. panta 1. punkta sagatavošanas darbiem, šķiet, izriet, ka likumdevējs nevēlējās iekļaut prokuratūru kā tiesu iestādi šīs tiesību normas izpratnē. Lai arī es atzīstu to personu argumentu konsekvenci, kuras apgalvo pretējo (panta pirmajā redakcijā iekļautās atsauces uz prokuratūru izzušana nozīmējot jēdziena "tiesu iestāde" paplašināšanu), uzskatu, ka ir saprātīgāk interpretēt to kā ierobežojumu.

### *D. Neatkarības garantija*

79. Vācijas valdība apgalvoja, ka, Tiesas ieskatā, noteicošais kritērijs neesot tikai prokuratūras pilnīga neatkarība, bet tās piederība tiesu varai [49]. Pēc tās domām, prokuratūras neatkarība nav jājauc ar tiesas neatkarību, jo atšķirībā no tiesu darbības prokuratūras darbība nav pilnīgi jānošķir no izpildvaras darbības, aizliedzot veikt uzraudzību vai sniegt norādījumus [50].

80. Šim apgalvojumam es nepiekrītu.

46 Tas ir apgalvots *Supreme Court* (Augstākā tiesa) lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 4.3. punktā, citējot *GVG* 150. un 151. punktu.

47 Lieta C-453/16 PPU (EU:C:2016:783), 39.–42. punkts.

48 Lieta *Minister for Justice and Equality* un P.F. (C-509/18).

49 Tās rakstveida apsvērumi lietā C-508/18, 95. punkts.

50 Turpat, 97. punkts.

81. Tāpat kā "pastāv cieša saikne starp tiesas nolēmuma raksturu un to pieņēmušās tiesu iestādes statusu", kā esmu apgalvojis secinājumu lietā *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:782) 34. punktā, ir arī cieša saikne starp iestādes neatkarību un tās nolēmumu *statusu*. Ja vēlaties – iestādes *tiesas statuss* ir atkarīgs no tās neatkarības iedabas un tvēruma.

82. Uzskatu, ka prasītais neatkarības līmenis ir atkarīgs no attiecīgās darbības. Prasība par VAO izsniedzējas iestādes neatkarību var nebūt tik stingra kā tā, kas ir noteikta tiesu iestādei, tieši tāpēc, ka šis VAO katrā ziņā beigu beigās ir tieši pakļauts tiesas kontrolei.

83. EAO izsniegšana nozīmē tādas procedūras ierosināšanu, kas, kā esmu atkārtoti norādījis, var izraisīt daudz agresīvāku personas brīvības aizskaršanu. EAO tiesas kontrole, kas ir jāveic izpildes dalībvalstī, nevar sasniegt tādu neatliekamības, pilnības un intensitātes līmeni, kādu attiecībā uz VAO, kurš ir EAO pamatā, nodrošina izsniegšanas tiesa.

84. Tādējādi EAO izsniedzēja neatkarībai ir jābūt maksimālai. Tāda tā var būt tikai tiesu iestādei šaurā nozīmē [51]. Tā tam ir jābūt tāpēc, ka izpildes tiesu iestāde var apstiprināt tikai EAO, kas sniedz visas tiesas nolēmuma garantijas. Proti, [garantiju], ka nolēmumu ir pieņēmusi tiesu iestāde, kurai kā tādai ir piešķirta tiesu varai raksturīgā – ekskluzīvā – neatkarība.

85. Tiesa 2018. gada 25. jūlija spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) īpaši nelokāmi aizstāvēja viedokli, ka "tas ietver ne tikai to, ka lēmumu, kas attiecas uz Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, bet arī lēmumu, kas attiecas uz šāda ordera izsniegšanu, pieņem tiesu iestāde, kas atbilst prasībām, kuras ir raksturīgas efektīvai tiesību aizsardzībai tiesā – tostarp neatkarības garantijai" [52].

86. Šajā pašā spriedumā ir iekļauti kategoriski apgalvojumi par to iestāžu neatkarību, kas iesaistītas EAO izsniegšanā un izpildē:

– "Augstais uzticēšanās līmenis starp dalībvalstīm, uz kuru balstās [EAO] mehānisms, kā arī premisa, saskaņā ar kuru citu dalībvalstu krimināltiesas, [..] atbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, tostarp, it īpaši, prasībai par šo tiesu neatkarību un objektivitāti." [53]

– "Lai nodrošinātu šādu aizsardzību, īpaši svarīga – kā norādīts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā viena no prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir norāde uz piekļuvi "neatkarīgai" tiesai, – ir šo instanču neatkarības saglabāšana (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 41. punkts)." [54]

87. Tādējādi šīs valsts iestādes, kas izsniedz EAO, neatkarība prasa, ka "attiecīgā instance veic savas funkcijas pilnībā autonomi, *nebūdama pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu un nesaņemot jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas*, tādējādi būdama aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu tiesas spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus" [55].

51 Tiesu varas tāpat kā pašas tiesas neatkarība ir piešķirta tikai tāpēc, lai nodrošinātu sistēmas integritāti. Savukārt citu iestāžu brīvībai ir jābūt saskaņotai ar īpašu interešu nodrošināšanu, piemēram, tā var būt tiesiskuma aizstāvība vai administratīvās darbības objektivitāte. [Tās ir] īpašās intereses, kuras var īstenot likumīgi, tikai pakļaujoties tiesību sistēmai, bet kuru īpašais un vienīgais mērķis nav aizstāvēt pēdējo minēto. Šīm īpašajām interesēm tiesību sistēma ir tikai līdzeklis, kas ļauj tās īstenot, savukārt tiesu interesēm tiesību sistēma ir vienīgais svarīgais mērķis, un līdz ar to, lai to saglabātu, ir jānodrošina neatkarība, attiecībā uz kuru nav paredzēti nekādi izņēmumi vai nianses.

52 Spriedums, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (lieta C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), 56. punkts.

53 Turpat, 58. punkts.

54 Turpat, 53. punkts.

55 Turpat, 63. punkts. Izcēlums oriģinālajā tekstā.

88. Šos kategoriskos apgalvojumus, kuriem ir svarīga nozīme tādās situācijās, kad tiesu neatkarība var tikt apdraudēta, nevar neņemt vērā, ja runa ir par tiesu nolēmumiem, kas aizskar personu brīvību. Būtu paradoksāli, ja pēc neseno Tiesas spriedumu attiecībā uz tiesu neatkarību pasludināšanas tiktu *pazemināts* prasības *līmenis* un par neatkarīgu tiesu iestādi atzītu tādu iestādi, kurai var būt pienākums ievērot citu iestāžu norādījumus.

89. Pēc Komisijas domām [56], prasība, lai EAO izsniedzējs nebūtu pakļauts rīkojumiem vai norādījumiem, izriet nevis no nepieciešamības, ka tai ir jābūt iestādei, kurai piešķirta tiesu neatkarība (kas, tās ieskatā, nav Pamatlēmumā minētā jēdziena "tiesu iestāde" sastāvdaļa), bet no Pamatlēmuma pieņēmēja vēlmes depolitizēt EAO procedūru salīdzinājumā ar personu tradicionālo izdošanu.

90. Proti, Pamatlēmuma mērķis ir aizstāt tradicionālo izdošanas sistēmu, kurai ir raksturīgs būtisks ar politiskiem apsvērumiem saistīts elements, ar izdošanas sistēmu starp tiesu iestādēm, kas ir balstīta uz savstarpējas atzīšanas principu un paaugstinātu uzticēšanās līmeni starp dalībvalstīm [57].

91. Binomu tiesu iestādi/neatkarību var nošķirt tikai tādos EAO izsniegšanas procedūras posmos, kuros iestāde, ko šo secinājumu 36.–50. punktā izklāstīto iemeslu dēļ var kvalificēt kā "tiesu iestādi", lai arī tā nav tiesa, sniedz pietiekamas garantijas. Šajā gadījumā pietiktu ar prokuratūrai raksturīgo neitralitāti un objektivitāti.

92. Tomēr, ja ir jānosaka pasākumi, kas var būtiski aizskart personu brīvību, to pieņemšanas procedūra var būt tikai tiesas procedūra tiešā nozīmē un tādējādi tā ir rezervēta tiesu varai, proti, neatkarīgai varai *sensu stricto*.

93. Citiem vārdiem sakot, "tiesu iestāde" nozīmē "tiesu varu" (t.i., neatkarīgu varu), ja publiskās varas īstenošana var radīt tik būtisku kaitējumu personas brīvībai, kādu izraisa EAO izpildes procedūra, kuru noteikti ierosina tiesu iestāde, kas to izsniedz. Šo jēdzienu var attiecināt arī uz citām iestādēm, piemēram, prokuratūru, ja to darbība ir pakļauta salīdzinoši tūlītējai tiesu uzraudzībai, kā tas ir VAO gadījumā (bet ne izsniedzot EAO).

94. Pamatlēmuma procedūras pielīdzināšana tiesas procedūrai atšķirībā no klasiskās personu izdošanas politiskā rakstura ietver tieši tās rezervēšanu tikai – un principā – tiesu varai, kas nozīmē uzticēt to (pilnībā) neatkarīgai varai [58]. Atsevišķi procedūras posmi var tikt uzticēti citām iestādēm, bet ar nosacījumu, ka tiek paredzēta atbilstoša tiesu uzraudzība. Tā tas būtu, piemēram, VAO izsniegšanas gadījumā, pēc kura ir izsniedzams jebkāds EAO.

56 Komisijas rakstveida apsvērumi lietā C-82/19 PPU, 38. punkts.

57 Vispārēji – spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *Laningan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474), 27. punkts.

58 Secinājumu lietā *Generalstaatsanwaltschaft* (Apcietinājuma apstākļi Ungārijā) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:547) 73. punkta 53. zemsvītras piezīmē es norādīju, ka Vācijas nodošanas sistēma, šķiet, "veidojas no tās pašas procedūras un principiem, kuri ir pamatā izdošanai. Kā jau tika uzsvērts 2009. gada 31. marta ziņojumā, ko Padome ir izdevusi dalībvalstīm, pēc ceturtās savstarpējās izvērtēšanas par EAO praktisko piemērošanu [Vācijas tiesiskā regulējuma] noteikumi šajā jomā, pat pēc 2006. gada reformas, "nepalīdz saprast, vai izdošana, pamatojoties uz EAO, nav tikai nedaudz atšķirīgs variants no klasiskās izdošanas, bet gan jauns atbalsta veids, kas balstās uz pilnīgi atšķirīgiem principiem [..]. Šajā situācijā eksperti uzskata, ka pastāv risks, ka [Vācijas] tiesu iestādes izmantotu tiesību aktus un judikatūru par izdošanu [..]" (ST 7058 2009 REV 2, 2009. gada 31. aprīlis, *Evaluation report on the fourth round of mutual evaluations "The practical application of the European arrest warrant and corresponding surrender procedures between Member States», report on Germany*, 35. lpp.)"".

95. Tādējādi Vācijas valdība atklāti atzīst, ka prokuratūra, lai gan tas praksē notiek reti, var saņemt izpildvaras rīkojumus un norādījumus [59]. Tikai ar šo iespēju vien pietiek, lai noraidītu, ka tai ir tiesu neatkarība, kas konceptuāli nav savienojama ar iespēju ārkārtas gadījumos vai teorētiski sniegt jebkādus norādījumus vai arī izdot rīkojumus, un neatkarīgi no tā, vai to nodošanai ir paredzētas formalizētas procedūras.

96. Neatkarība, kā jau esmu norādījis, nav savienojama ar "pakļautību jebkādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu". Tiesneši ir neatkarīgi arī no augstāko instanču tiesām, jo, lai arī minētās tiesas var pārskatīt un atcelt viņu spriedumus *a posteriori*, tās tomēr nevar noteikt, kāds spriedums viņiem ir jāpasludina.

97. Gluži pretēji, prokuratūras hierarhiskā struktūra Vācijā liecina par šādas subordinācijas pastāvēšanu – atbilstoši *GVG* 147. pantam Federālā tieslietu ministrija vai tai līdzvērtīgas iestādes federālajās zemēs uzrauga un vada prokuratūras darbību attiecīgajos teritoriālajos līmeņos. Savukārt augstākas pakāpes ierēdņi augstāko vai reģionālo tiesu prokuratūrās uzrauga un vada zemākas pakāpes ierēdņu darbību [60].

98. Kā tika konstatēts tiesas sēdē, federālajās zemēs pastāv ļoti būtiskas atšķirības attiecībā uz institucionālo politiku, kas reglamentē prokuratūru. Dažās federālajās zemēs var sniegt norādījumus prokuratūrai tikai rakstveidā un publiski, citās tie var būt mutvārdu norādījumi. Turklāt ir arī federālās zemes, kas ir ierosinājušas nekad neizmantot šīs pilnvaras.

99. Šī daudzveidība papildina to, kas pastāv dalībvalstīs attiecībā uz prokuratūras institucionālo un funkcionālo neatkarību. Lai arī esmu to plašāk apskatījis secinājumos lietā C-509/18 [61], sistēmu atšķirību dēļ izpildes tiesu iestādei katrā atsevišķā gadījumā būtu jānoskaidro, cik liela neatkarība ir EAO izsniedzējai prokuratūrai attiecīgajā dalībvalstī. It īpaši būtu jāpārbauda, vai Tieslietu ministrija var sniegt tai norādījumus un vai šī iespēja tika īstenota, izsniedzot konkrēto izskatāmo EAO. Tas neizbēgami izraisītu sistemātisku EAO izpildes procedūras pagarināšanu (iespējams, ietekmējot apcietinātās personas brīvības atņemšanas termiņu) un tādas procedūras pievienošanu, kas nav saderīga ar šo tiesu iestāžu sadarbības mehānisma vienkāršošanu, ko likumdevējs ir vēlējies nodrošināt.

## V. Secinājumi

100. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es ierosinu Tiesai atbildēt *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) un *Highy Court* (Augstā tiesa, Īrija) šādi:

Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens "izsniegšanas tiesu iestāde" neietver prokuratūras iestādi.

59 Šī teorētiskā iespēja izrietot ne tikai no pastāvošajām institucionālajām attiecībām starp Tieslietu ministriju un prokuratūru, bet it īpaši no apstākļa, ka saskaņā ar Vācijas tiesībām prokuratūrai pilnvaras darboties šajā jomā ir deleģējusi šī ministrija (vai tai līdzvērtīgas iestādes federālajās zemēs). Proti, secinājumu lietā *Generalstaatsanwaltschaft* (Apcietinājuma apstākļi Ungārijā) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:547) 73. punkta 52. zemsvītras piezīmē es norādīju, ka, "kā izriet no Vācijas valdības paziņojuma Padomes Ģenerālsekretariātam 2006. gada 7. augustā (ST 12509 2006 INIT, 2006. gada 7. septembris), "saskaņā ar [Pamatlēmuma] 6. pantu kompetentās tiesu iestādes ir Federālā tieslietu ministrija un federālo zemju tieslietu ministrijas"". Tas ir apstiprināts lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 2.7. punktā.

60 Tiesas sēdē tika apspriesta iespēja, ka prokurors, kas nepilda norādījumus, tostarp varētu tikt atstādināts no lietas, un nākotnē tas nelabvēlīgi ietekmētu viņa karjeru. Vācijas tiesu praksē par šo aspektu pastāv dažas domstarpības.

61 Lieta *Minister for Justice and Equality* un P. F. (C-509/18), 32.–35. punkts.